

26. ČERVNA 2020

JAKO KAŽDÝ PÁTEK JSEM PRO VÁS PŘIPRAVIL STRUČNÝ PŘEHLED ZPRÁV
Z ČESKÝCH LITERÁRNÍCH LUHŮ A HÁJŮ:

Ohlasů na **biografii Milana Kundery** od Jana Nováka, o které jsem psal před týdnem, přibývá jako hub po dešti (pouze ženy zatím taktně mlčí), takže tentokrát vybírám už jen několik nejdůležitějších...

Jan Novák poskytl další rozhovory, mimo jiné pro [DVTV](#) a [Deník N.](#) „Nic přímočarého nepíšu, naopak, já čtenáři často navrhuju interpretaci Kunderova těžko obhajitelného chování, jako například to udání Dvořáčka: nedělal to právě jenom ze strachu, což by mu nikdo nemohl zazlívat? V té době se StB živila provokacemi, Kundera nemohl vědět, jestli tohle není něco takového. V okamžiku, kdy o diverzantově kufru věděl, byl ve velkém nebezpečí. Nejednal tehdy vlastně v sebeobraně? Proti tomu zase stojí pasáž z knihy *Život je jinde*, kdy jeho hrdina stoupá po schodišti do vyšších pater revoluce... Já tam nabízím obě interpretace. A dělám to opakovaně. Předpojatý jsem nebyl, byl jsem jenom šokovaný tím, co jsem se o Kunderovi dozvěděl,“ řekl **Ivanu Adamovičovi** z *Deníku N.*, který mu vytýká, že je vůči Kunderovi apriorně kritický a nesnaží se tehdejší události vnímat komplexně.

Ve stejném vydání *Deníku N.* knihu Kundera recenzoval [Ladislav Nagy](#). „Novákova detailně podložená a kritická kniha vzbudí kontroverze. A to je velmi dobře. Je totiž velice cenným příspěvkem k rozvoji žánru kritické biografie v českém literárním prostředí. Biografie, která nebude suchopárným a „objektivním“ výčtem faktů, ale která nebude ani převyprávěním toho, co by o sobě chtěl vyprávět subjekt a jeho blízcí, biografie, která respektuje rigorózní požadavek na dokladování zdrojů a zároveň zcela nevymazává osobnost autora,“ uzavírá svůj text.

S Janem H. Vitvarem, jehož recenze a rozhovor s Janem Novákem v Respektu vlastně celou „kauzu“ odstartovaly, rozmlouval o knize Kundera na [Českém rozhlasu Plus](#) Radim Kopáč. „Směšovat non-fikci života s fikcí literatury je vratká platforma. Už jen to, jak Novák s fakty nakládá, které zdroje bere jako relevantní a hlavně jak s nimi pracuje. Otázkou je, jestli by monografista Novák měl přistupovat ke Kunderově životu a priori s negativním zaujetím, což se děje už od předmluvy,“ říká **Radim Kopáč**. „Novák nezpochybňuje Kunderovo dílo, ale to, co o sobě spisovatel celý život tvrdí. Kundera o sobě vytvořil nějaký obraz, který není pravdivý, a Novák ukazuje svůj pohled na to, jak jeho život vypadal podle toho, co dohledal. Novák se opírá o Kunderovy texty jen tehdy, kdy nebylo možné nic jiného najít. Ale vždy si Novák v takových případech pomáhá otazníky,“ hájí Novákův přístup **Jan H. Vitvar**.

„Když si ji přečtete celou, ukáže se skandál hlavně ve způsobu, jakým autor svou ‚biografii‘ Kundery píše. Jako by vymezení ‚literární biografie‘ a následování šipky času již samy o sobě zaručovaly vznik smysluplného celku, a umožňovaly tak do očišťujícího prostoru knihy nahnout prakticky cokoli, co člověku o Kunderovi přijde pod ruku: od estébáckých svazků a prepisů odposlechů přes historiky spolužáků i milenek po osobní interpretace jeho knih,“ píše [Petr Fischer](#) ve své recenzi knihy Kundera pro Salon Práva.

Z předpojatosti obviňuje autora kunderovské biografie v rozhovoru pro DTV i [Petr Zídek](#): „Jan Novák vytěsnil všechno, co se mu nehodí. Měl nejdříve názor a tomu pak přizpůsoboval fakta. Má to být naopak, říká novinář a historik Petr Zídek o nově vydané biografii o Milanu Kunderovi. Je spousta věcí, co se na něm dají kritizovat, ale celá kniha je postavená na vypíchnutí všeho špatného, co můžeme o Kunderovi říci.“

„Kdyby byl Jan Novák použil třetinu až čtvrtinu informací, ke kterým se dokutal, a místo neustálého usvědčování Kundery z různých podob nízkosti se aspoň občas pokusil spolu s ním (a kriticky vůči němu) přemýšlet, mohl napsat dobrou knihu, která by svou kvalitou zpochybnila Kunderův názor na oddělitelnost spisovatele a jeho díla. Takhle si odnesl poněkud chorobnou představu, že Kunderu jaksi porazil a usvědčil (...). Ve skutečnosti se mu ale jen podařilo dát dohromady asi nejsilnější argument pro Kunderova sebespornější tvrzení,“ hodnotí Novákovu knihu [Ondřej Slačálek](#).

„Novák předsvědčivě, na mnoha výpovědích i srovnáních Kunderových vlastních výroků a fakt, dokazuje, že – abychom parafrázovali titul jednoho z Kunderových románů – pravda je jinde. Kundera že eufemisticky řečeno mystifikoval, retušoval, přetvářel svou minulost, jinými slovy vytvářel jakousi její ‚fakeovou‘ verzi. A jeho obširný fandom ji s chutí přijal za svou a jako takovou ji bránil, brání a nejspíš i bránit bude,“ hájí naopak kunderovskou biografii [Josef Rauwolf](#).

*

Již minule jsem vás informoval o tom, že 17. června **zemřel básník, esejista a překladatel Petr Král** (1941–2020), na kterého v uplynulém týdnu zavzpomínali další autoři.

„Básník Petr Král. Na tom titulu si Petr Král zakládal, to považoval za šlechtickou, výjimečnou hodnotu a privilegium, na to byl hrdý. Titul básník pro něj představoval čestnou stužku, štít, kterým odrážel nepřátele, heslo vyryté na meči a vyšité na praporu, který po celý život třímával a nikdy nesklonil,“ napsal pro iLiteraturu.cz [Petr Motýl](#).

„Jeho ustavičné remcání mi bude chybět. Ještě zakoupenou knihu ani pořádně neprolistoval do konce, a okamžitě našel chybu, ať už skutečnou, nebo domnělou, a dal se do hudrování. Nenechal nit suchou na autorovi, redaktorovi, nakladatelství, což zobecnil na obecné kulturní nevědomí a úpadek světa vůbec,“ vzpomínal [Michal Šanda](#) v Salonu Práva.

„Král je mrtev, ať žije král, to platí v pohádkách nebo monarchiích, ale nevím, zda to platí i v poezii. Zemřel Petr Král. Velký básník, esejista, překladatel, prozaik. Znalec poezie, filmu, umění, jazzu, jídla, měst, prašných periferií i blyštivých fasád a bůhvíčeho ještě. A také přítel,“ loučil se s Králem na rozhlasové Vltavě [Adam Borzič](#).

„Jeden z nejzajímavějších a nejoriginálnějších zjevů českého psaní posledního půl století. Tkvíci jednou nohou v české a druhou ve francouzské kultuře a jazyku. Jedinečný tím, co a jak psal, svým originálním stylem a metodou, které si vypracoval, i přístupem ke světu, jehož se držel a podle něhož žil, a to nesmlouvavě,“ složil Královi poklonu na svém blogu [Petr Janyška](#).

„Když jsem se dozvěděl, že Petr Král právě opustil tento svět, pomyslel jsem nejprve na tu prázdnotu, o níž psával a která dokázala být v jeho podání nebezpečně vábivá. Pak jsem šel do baru. Usedl jsem k pultu a nechal barmana konat svou práci i své poslání. Zadržoval můj pohled, aby se neztratil ve zdi nebo v baterii lahví za jeho zády, a zdvořile mi jej vrátil. Snažil se ze všech sil. A přece jsem tentokrát při každé skleničce zjišťoval, že mi tu chybí ještě někdo jiný, někdo naproti,“ svěřil se na webu Bubínek Revolveru [Petr Hruška](#).

*

„Připravujeme ve spolupráci s divadlem Archa monumentální oslavy 100. výročí od premiéry R.U.R. Divadlo, konference, výstava! Pomozte nám a přijďte!“ vyzývá tuzemskou veřejnost předseda **Českého centra Mezinárodního PEN klubu** Jirí Dědeček. Finance, které se podaří získat prostřednictvím [veřejné sbírky](#) na Donio.cz, budou použity na originální nastudování Čapková dramatu R.U.R. v podání souboru Buchty a loutky, na organizaci mezinárodní literárněvědné konference o Čapkově a jeho varovné vizi budoucnosti, na vědecko-technickou konferenci a na debatu o právních důsledcích využití umělé inteligence.

Měsíc autorského čtení, jeden z největších literárních festivalů ve střední Evropě, proběhne navzdory doznívající pandemii koronaviru i letos, a sice od 1. do 31. července. Hostem letošního ročníku bude Maďarsko. „Naživo, postaru, se festival odehraje v Brně a Ostravě. Do Vratislavi, Košic a Lvova budeme streamovat z Brna: čtení bude titulkováno, beseda tlumočena. Omezení cestování autorů si vyžádala situace, do Polska a na Ukrajinu se ještě nedá vyjet a na Slovensku se rozhodli pro online variantu z preventivních důvodů. Letošní

ročník bude asi klidnější, ale jsme rádi, že vůbec nějaký bude,“ říká organizátor akce [Petr Minařík](#) v rozhovoru s Radimem Kopáčem pro Lidové noviny.

„V roce, kdy Západ strhává pomníky koloniálních osobností a z USA se šíří myšlenky hnutí Black Lives Matter, do Prahy přijede významný kritik kolonialismu a živoucí důkaz, kolik zmůže jediný černý hlas. Wole Soyinka, který se roku 1986 stal prvním africkým držitelem Nobelovy ceny za literaturu, bude hostem podzimního Festivalu spisovatelů Praha,“ píše [Daniel Konrád](#) z Aktuálně.cz v článku věnovaném dalšímu ohlášenému hostu letošního ročníku **Festivalu spisovatelů Praha**.

České centrum Mezinárodního PEN klubu vydalo sborník **Malé jazyky a literatury ve velkém světě**, který představuje současnou evropskou literaturu ze zcela aktuálního pohledu českých i zahraničních účastníků stejnojmenné konference k 95. výročí vzniku Českého PEN klubu letos v únoru. Příspěvky se zaměřují především na události posledních let, nabízejí údaje o tzv. malých i velkých literaturách a jednotlivých jazykových oblastech Evropy z pohledu členů PEN klubu evropských zemí, představitelů kulturních institucí, nakladatelství, organizátorů knižních veletrhů, zástupců státní správy apod. – Sborník lze objednat na dana.mojzisova@seznam.cz.

„Stanislava Mazáčová při své obětavé, neokázalé, v podstatě anonymní vydavatelské, redakční a lexikografické práci současně nikdy neztrácela sama sebe.“ Slova [Michaela Špirita](#), pronesená při rozloučení se **Stanislavou Mazáčovou** (1931–2020), která zemřela 5. června, uveřejnil Bubínek Revolveru.

[Barbora Baronová](#) popsala pro blog Dok.revue aktuální situaci literárního dokumentu u nás – ačkoliv zde máme silnou tvůrčí generaci, nemá už tak silné institucionální zázemí. Tomuto svébytnému druhu literatury se úplně nedaří na akademické půdě, ani v rámci grantové politiky. Proto Baronová se svými kolegy a kolegyněmi nedávno iniciovala vznik **Asociace literárního dokumentu** a společně sepsali manifest.

*

„Během své nakladatelské kariéry jsem se nějak podílel na vydání nějakých dvou a půl tisíce knížek, z toho na poslední štaci Pistorius & Olšanská jich bylo asi 170. Je mezi nimi pár, s nimiž jsem žádný vážný vztah nenavázal, ale těch je menšina. A k tomu přistupuje spousta knížek, které mám rád, ač jsem je nevydal. Vůči knížkám pěstuji volnou lásku,“ říká v rozhovoru s Janem Lukavcem pro iLiteraturu.cz nakladatel [Vladimír Pistorius](#).

Ráda by své knihkupectví někomu předala, ale reálně jí patří pouze počítače a regály, všechny knihy jsou v komisi. „Co si budeme nalhávat, nebýt toho, že můžeme mít knihy v komisích, spousta knihkupectví by dávno zanikla. To se nedá ustát, pokud chcete mít nabídku... V opačném případě můžete mít padesát titulů a stánek na náměstí. Víím, že peníze z komisního prodeje se k nakladatelům dostávají pozdě, ale jsou to vlastně oni, kdo sponzorují knižní trh,“ říká v rozhovoru pro H7O.cz [Mária Olšanská](#), manželka výše zmíněného Vladimíra Pistoria.

Jaké pohnutky a motivy vedly [Lenku Kuhar Daňhelovou](#) přes studia zemědělské školy a obchodní akademie až k překládání? Platí věta: „Kolik řečí umíš, tolikrát jsi člověkem?“ A proč je poezie, kterou píše, tak smutná, když ona sama srší pozitivní energií? Na to se zmíněné překladatelky a spisovatelky ptala na Českém rozhlasu Dvojka spisovatelka **Tereza Boučková**.

Jiří Vondráček nahrál pro Český rozhlas Vltava vzpomínky prozaika, výtvarníka a kazatele [Petra Pazdery Payna](#) na vlastní životaběh i na své předky. Ve vltavských Osudech vypráví třeba o sochaři Bohuslavu Schnirchovi anebo o MUDr. Bohuslavu Boučkovi, českém lékaři a legionáři.

V posledních týdnech se o [Daně Horákové](#) mluví hlavně v souvislosti s knihou **O Pavlovi** (nakl. Torst), v níž rekapituluje deset let soužití se scenáristou a režisérem Pavlem Juráčkem. Ve Vizitce ale s Markétou Kaňkovou hovořila i o svých studiích, důležitém setkáním s Milanem Machovcem, o víře nebo o založení edice Expedice, kterou dala dohromady s Václavem Havlem. A s Daňou Horákovou hovořil o uctívání pomníků, hodných i zlých mužích a ztraceném pudu sebezáchovy i [Petr Vizina](#) ve svém podcastu Na dotek.

Literární překladatelství je volná živnost, která člověku dává velkou svobodu, zároveň je ale až pozoruhodně špatně honorovaná. A nyní navíc dostala ránu v podobě pandemie a celkového propadu knižního trhu. „Řada překladatelů má navázanou výplatu části honoráře na vydání knihy. A protože většina nakladatelů vydávání načas úplně zastavila, posunuly se výplaty honorářů až o čtvrt roku. Průměrně se jednalo o částku 43 tisíc korun,“ říká v rozhovoru pro týdeník Hrot [Kateřina Křišťůfková](#) ze spolku Překladatelé Severu, sdružujícího překladatele ze severských jazyků.

Na Zemi se snese tajuplný kulovitý útvar. Nikomu neškodí, ale ani neprospívá, ke všemu je netečný. V lidech ale vyvolá celou řadu reakcí. Dostává na povrch jejich potlačované frustrace z nesmyslné práce, z nedostatku empatie, z tísně uhlazované psychofarmaky. V Liberatuře Jonáš Zbořil s Karolínou Demelovou opět přivítali [Klárú Vlasákovou](#). Tentokrát ale nekomentovala cizí knihy, nýbrž svůj vlastní literární debut **Praskliny**.

Překladatelka [Michaela Jacobsenová](#) je známá svými převody Ingeborg Bachmannové, Arno Schmidta či Ilse Aichingerové. Nejraději překládá poezii a své autory si pečlivě vybírá. Zásahu na mnoha významných knihách má také jako redaktorka. V rozhovoru pro iLiteraturu.cz, který s ní vedla Marie Voslářová, vypráví o svých oblíbených autorech, ale i o tom, jaké bylo vyrůstat v rodině básničky a překladatelky Bohumily Grögerové.

„Zatímco jiní autoři jeho doby o svých názorech často psali, Shakespeare o svých postojích nenapsal ani řádku. Na to, abychom ho poznali, nám tedy zbývá jenom jeho dílo. Problém ale je, že Shakespeare měl natolik mohutnou imaginaci, že dokázal napsat postavy s absolutně protichůdnými charaktery, aniž by se jim sám podobal. Dovedl psát o osobnostech, které byly úplně jiné než on sám, což velmi komplikuje biografické čtení jeho díla,“ říká v rozhovoru pro Aktuálně.cz profesor [Martin Hilský](#).

*

A na závěr jako obvykle několik čerstvých **knižních tipů**...

[Oscar Vladislav de Lubicz-Milosz: Milostné zasvěcení \(přel. Václav Jamek, nakl. RUBATO\)](#)

Předkládaný román je dílo v několika ohledech jedinečné: po formální stránce je jakousi lehce ironickou syntézou dekadentní prózy Miloszovy doby a libertinského románu 18. století, kdy se odehrává příběh jeho hrdiny, protřelého a cynického italského šlechtice, který teprve ve zralém věku poznává hlubokou lásku. Svorníkem, který ducha příběhu sjednocuje, jsou Benátky; ale velký je Miloszův román tím, že předkládá strhující mystiku lásky a je vášnivou obhajobou pozemské lásky jako nevyhnutelného předstupně Lásky v Bohu, té absolutní. „Milostné zasvěcení“ je tedy nutno číst jako zasvěcení láskou a k Lásce.

[Hector Tizón: Strasserova žena \(přel. Jan Machej, nakl. Runa\)](#)

Německý inženýr Strasser přijíždí do odlehlých končin severní Argentiny. Má zde řídit stavbu mostu, který spojí dvě místa, nikdo však dost dobře neví jaká. Se svou ženou Hilde, která ho doprovází, oba prchají z Evropy zmítané válkou ničící svět, přinejmenším ten, který znali. Ale tam, v oné zvláštní krajině, uprostřed horka a neustálého deště, mezi domorodci, kterým nerozumí a jimiž opovrhují, se střetávají s tím, čemu zřejmě chtěli uniknout ze všeho nejvíc: se vzpomínkami. A s myšlenkami na to, co už se nedá vrátit zpět. Hilde se upíná ke smyslné touze a stesku a k přemítání nad sebou sama a svým životem, zatímco Strasser dává průchod svým násilnickým choutkám, jež v něm do té doby dřímaly. Pak je tu Janos, Strasserův maďarský pomocník, pohybující se v těsné Hildeině blízkosti, který do jejich trojúhelníku vnáší napětí, jež by mohlo nadobro skoncovat s jejich životy, nebo je naopak obdařit hledaným smyslem.

[Vladimír Merta: Popelnicový román \(nakl. Galén\)](#)

Rozsáhlý román známého písničkáře je svým obsahem, stylem i celkovým vyzněním dílem v současné české próze zcela ojedinělým. Vpravdě postmoderní próza, pracující s nesčetnými citáty, aluzemi, persiflážemi a pastišemi, je zdrcujícím šklebem nad českou dobou předlistopadovou, těsně polistopadovou i současnou. Stejně jako Jaroslav Hašek ve svém Švejkovi, i Vladimír Merta ve svém Popelnicovém románu zcela rezignuje na psychologii a realistický popis postav. Ty jsou mu – stejně jako Haškovi – pouhými figurínami ve hře, jejímž smyslem je ukázat to, co je nesmyslné, trapné, směšné – a přitom hrůzné. A stejně jako u Haška, i zde se pracuje s repetitivními, nekonečnými plky, s lidským žvaněním. Hlavními Mertovými vyprávěcími prostředky jsou humor, vtip, nadsázka, ironie a sarkasmus.

Petr Nagy

Půlnoční Noviny P. N. naleznete na webu [Literární poustevna](#) či v Poznámkách na facebookové stránce [Literární poustevna Petra Nagye](#) a případným zájemcům je budu milerád pravidelně zasílat e-mailem ve formátu PDF (pište na poselpulnoci@seznam.cz).